

10. Zavedajte se, da noben filter za neprimerno vsebino ni 100-odstoten. Filtri so morda primerna rešitev za manjše otroke, pri večjih pa se ni priporočljivo zanašati nanje. Otrok bo prej ali slej naletel na določene vsebine (pri prijatelju, v knjižnici) – gotovo je bolje, da ste takrat poleg. V pomoč so lahko tudi spletne strani in članki oz. publikacije o varni uporabi interneta. Otroci in mladostniki se lahko preko njih naučijo spretno krmariti po internetu, uporabljati varno komunikacijo, zaščititi svoje podatke in preveriti zasvojenost s sodobnimi tehnologijami. Starši, učitelji in drugi pa lahko na teh straneh izvedo, kako omogočiti sebi in otroku čim boljše zaščito pred nevarnostmi interneta.

Nekaj spletnih strani:

- www.safe.si
- www.varnaininternetu.si
- www.varnostnaspletu.si
- <http://www.varniinternet.si/>
- Vladni portal za otroke in mladino (Ministrstvo za javno upravo): http://www.otroci.gov.si/index.php?option=com_content&task=view&id=228&Itemid=438 ■

Viri

http://www.safe.si/c/676/Top_10_nasvetov/?preid=671; pridobljeno: 20. 7. 2012.
http://www.safe.si/c/691/Top_10_nasvetov/?preid=673; pridobljeno: 20. 7. 2012.
 Korpar, Danijel: *E-priročnik Internet in varnost otrok v osnovni šoli*; objavljeno: <http://student.pfmb.uni-mb.si/~dkorpar/e-priocnik/>; pridobljeno: 20. 7. 2012.

Upokojene pedagoške delavce, ki bodo pridobljeno znanje prenesli med osnovnošolske učence, vabimo na seminar **Ambasadorji varnega e-vedenja**, ki bo v Ljubljani, 26. in 27. 9. 2012, med 8.30 in 12.00.

Vsebina: Socialna omrežja, odgovornost za (ne)varno uporabo interneta, zasvojenosti in pornografija.

Vodijo: mag. Silvo Šinkovec, Klemen Jevnikar, Kristina Lepen

Informacije in prijave: DKPS, 01/43 83 987, <http://www.dkps.si>, dkps.seminarji@gmail.com

Med najstniško zabavo in vrstniškim nasiljem

✍ Bogdan Žorž

Sedmega junija letos sem imel priložnost sodelovati na okrogli mizi o aktualni problematiki mladinskega prestopništva pri nas. Pripravila jo je Fakulteta za varstvene vede, v programu Dnevov varstvoslovja kot nekakšno študijsko srečanje v okviru mednarodnega projekta »YouPrev«. Sodelovala je vrsta strokovnjakov iz šolstva, zdravstva, socialnega skrbstva in policije.

O d precejšnjega števila sodelujočih sem slišal opozorila o tem, da se med mladimi širijo nove oblike prestopništva, ki se na različne načine povezujejo s sodobnimi tehnološkimi pridobitvami – računalniki, medmrežje, mobilna telefonija ... Zame je bila ta razprava nekakšna potrditev izkušnje iz moje svetovalno – terapevtske prakse, tudi nekak znak, da pri teh mojih izkušnjah ne gre zgolj za osamljene, posamične primere. Očitno smo pričali nekim sodobnim pojavom vrstniškega nasilja, na katere niti nismo dovolj pripravljeni niti jih ne poznamo dovolj, zato se tudi nanje ne znamo dovolj učinkovito odzivati.

V praksi se vse pogosteje srečujem s stiskami otrok, mladostnic in mladostnikov ter njihovih staršev, ki so tako ali drugače povezane z zlorabami sodobne tehnologije. Srečal sem se s stiskami deklet, ki so v svoji naivnosti poslale po mobilnem telefonu svojemu fantu fotografijo, posneto

z mobijem. Največkrat so se same fotografirale, pomanjkljivo oblečene ali celo gole in to poslale fantu, da bi ustregle njegovi želji. Žal jih je potem čakalo hudo presenečenje – fotografije so se znašle na mobijih sošolcev ali celo na medmrežju ... Ko so nekateri starši iskali pomoč v šoli, so jih tam 'potolazili', češ da je fotografija zelo slaba, da se 'skoraj nič ne vidi' ...

Nič manjše niso stiske otrok, ki prejemale SMS-e svojih sošolcev, s katerimi jih izsiljujejo, zmerjajo, jim grozijo ... Srečal sem se s starši takih otrok, ki so se obrnili na pomoč na šolo ali na policijo – in bili zavrjnjeni. Na šoli so jim rekli, da »gre za zasebne odnose med sošolci, v katere se šola na more vmešavati«. Na policiji so bili zavrjnjeni še bolj banalno: z argumentom, da »gre za otroške igrice, s katerimi se policija ne more ukvarjati, ker ima veliko pomembnejših nalog«. Nekateri starši so iskali pomoč na centrih za socialno delo – in bili tudi tam zavrjnjeni, češ da gre za neoprijemljive zadeve, da takšne grožnje niso nič resnega, da so le otroške igre, neke vrste sodobna zabava ...

Srečal sem se tudi s primeri, ob katerih so se sicer pristojni (šole, policija) odzvali, ukrepali proti storilcem – starši pa so ostali sami s svojim otrokom – žrtvijo, in niso vedeli, kako naj mu pomagajo.

Zavedati se moramo, da se v takih in podobnih primerih dejansko srečujemo z vrstniškim nasiljem – ki se dogaja s pomočjo teh sodobnih tehnoloških medijev. In morali bi se na to vrstniško nasilje odzivati kot na vsako drugo!

Pogosto slišim mnenja, stališča, da pri tem ne gre za neko 'resno' vrstniško nasilje, da gre v resnici za otroške,

najstniške igre, brez 'zlih namenov', in da zato ne gre iz tega delati prevelikih problemov. Takšno stališče je škodljivo!

Res je sicer, da je v ozadju vsakega takega vrstniškega nasilja igra, zabava. V mnogih primerih vsaj na začetku, nekaj časa, v tej igri ali zabavi sodeluje celo žrtev. Če pogledamo primer dekleta, ki je poslala svojo fotografijo fantu – poslala jo je prostovoljno, tudi zanjo je bila to neke vrste igra ali zabava. Fant, ki je to prejeta fotografijo razposlal prijateljem, tudi ni razmišljal o tem, kako lahko svojemu dekletu s tem škoduje – verjetno se je hotel le postavljati pred prijatelji, si pri njih 'povečati ugled'. Tudi on se je torej nehote, nepremišljeno, naivno znašel v tej godlji. Tudi on je na nek način žrtev svojih prijateljev – ki so se spet želeli samo zabavati.

Ali je torej to sploh še vrstniško nasilje? Če so tisti, ki iz takih primerov niso hoteli ustvarjati velikih problemov, razmišljali na tak način, bi jim lahko zlahka pritrčili. In vendar ni tako! Tudi v vseh teh primerih gre za nasilje in se je zato treba na take primere nasilja tudi primerno odzivati. Trditev, da gre le za mladostniško zabavo, pač ne zdrži.

« Pri svojem delu zelo dosledno izhajam iz gornjega spoznanja: če se nekdo počuti ob takih 'igrich' prizadet, ogrožen, osramočen, če je preplašen, tarča posmeha ..., gre za vrstniško nasilje in se je treba ustrezno odzivati. »

Da bi lažje razumeli globino problema, si pogledajmo odnos, ki ga imamo do fizičnega nasilja. Tudi to se velikokrat dogaja nehote ali celo za zabavo. Kolikokrat slišimo od otroka, ki je drugemu prizadejal bolečino, izgovor »saj nisem nalašč«, »saj sem se samo hecal«, »saj je bila samo igra« ... Pa danes na takšne izgovore ne nasedamo več. Vemo, da o tem, kako močno boli, odloča občutek bolečine pri tistem, ki je žrtev nasilja. Opravičilo, da se je storilec »samo hecal«, pač ne zmanjša bolečine. Seveda je prav, da imamo v odnosu do fizičnega nasilja tako stroga merila – a naj bodo enako stroga

tudi, ko gre za druge oblike nasilja. Pri teh sodobnih oblikah 'elektronskega' vrstniškega nasilja pa bi morali biti še občutljivejši prav zato, ker so to novi pojavi in imamo z njimi premalo izkušenj. Pri svojem delu zelo dosledno izhajam iz gornjega spoznanja: če se nekdo počuti ob takih 'igrich' prizadet, ogrožen, osramočen, če je

Foto: arhiv Socialna akademija

preplašen, tarča posmeha ..., gre za vrstniško nasilje in se je treba ustrezno odzivati.

Razumem sicer, da imamo premalo izkušenj, da nimamo izdelane 'doktrine' ravnanja v takih primerih, vendar si lahko pomagamo s splošno doktrino. Vsekakor pa je potrebno osveščanje, pa tudi raziskovanje teh pojavov, da bi bili bolj opremljeni s strokovnim znanjem. Že danes pa potrebujejo pomoč tako starši kot učitelji.

Učitelji potrebujejo pojasnila, da na tovrstne pojave ne gledajo omalovažujoče, podcenjujoče. Najprej je potrebna preventiva. Ob vsem mogočem računalniškem opismenjevanju je treba opozarjati otroke tudi na tovrstne zlorabe. Če do njih pride, če učitelj zazna, da se dogaja neka oblika 'elektronskega' vrstniškega nasilja, je potrebno čim hitreje ukrepanje, in sicer v dve smeri:

V ukrepe, ki naj imajo za cilj zaustavitev, prekinitev spornega dogajanja.

V ukrepe, ki so potrebni, da se zagotovi ustrezna pomoč žrtvi ali žrtvam, da se razbremenijo strahov,

občutkov ogroženosti, zavrženosti, izključenosti ...

V ukrepe, ki so usmerjeni v pomoč storilcu (ali storilcem), da spoznajo zgrešenost, škodljivost svojega početja. Ti ukrepi so še posebej zahtevni, saj samo kazen nima pravega učinka, še zlasti v primerih, ko je storilec prepričan, da ni storil nič spornega (in

ima pri tem morda celo vso podporo svojih staršev).

Starši potrebujejo veliko osveščanja. Najprej jih je treba podučiti o teh pasteh, o nevarnostih, ki jih prinaša sodobna elektronska komunikacijska tehnologija, da bi lahko ustrezno vzgajali svoje otroke. Ob tem pa je potrebno starše tudi podučiti o tem, kako pomagati otroku, če se mu kaj takega zgodi. Srečal sem se že s starši, ki so me spraševali, kako naj kaznujejo hčerko, ki je svojemu fantu poslala svojo spotakljivo fotografijo, ki je potem 'zakročila'. Imel sem kar nekaj težav, da sem tem staršem dopovedal, da je bila njihova hčerka za svojo napako že zelo hudo kaznovana in ne potrebuje še dodatne kazni. Potrebuje pa pomoč – da si opomore od šoka, ki ga je doživela, in prav gotovo tudi za to, da se bo iz te zelo boleče izkušnje kaj koristnega naučila.

Seveda pa bi morala svoje narediti tudi stroka in pripraviti strokovna izhodišča, ki bodo v pomoč tako učiteljem kot policistom, socialnim delavcem, psihologom in drugim. ■